

ISZÁNTÓ

ELŐFIZETÉSI ÁRA

A kiadóhivatalban élve.
Egész évre ..... 10 k.
Negyedévre ..... 4 "
Helyben házhoz hordva:
Egész évre ..... 20 kor.
Negyedévre ..... 5 "
Vidékre postán szállítva:
Egész évre ..... 24 kor.
Negyedévre ..... 6 "
Egyes szám ára 8 fillér.

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, a hétfő és
Ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 8.

A szerkesztőség kéziratok vissza-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadó
hivatalhoz intézendők.

XIX. évfolyam 239. szám.

Nagyvárad.

Péntek 1913. október 17.

AZ OSZTRÁK-MAGYAR emberkereskedelem.

Az osztrák sógor csak most kezd jajgatni és ugyancsak betölti panaszával a szaksajtót, hogy a „Canadai Csendestengeri Vasúttársaság” cég alatt ösmert embervásárló banda rengeteg embert lop ki Ausztriából s azt elnéptelenné fenyegeti. Az osztrák belügyminiszter kiabál, a közös hadügyminiszter vérkönnyeket sir, hogy honnan vegye a védköteleseket, mikor kilopják őket Amerikába.

Az osztrák kereskedelmi miniszter pedig a markába nevet és ujját meg ujját társulatoknak ad engedélyt az embervásárra a dicsőséges császárság területén. Tessék-lássék megindítanak néhány bűnügyi keresetet ama bizonyos vasúttársaság ellen, de a keresetekből nem lesz engedély-elvonás s az emberkereskedelem vigan folyik tovább. Jelenleg vagy ötven ilyen bűnügyi kereset van folyamatban tilos kivándorlási üzelmek miatt a társaság ellen, az pedig vigan folytatja tovább az üzelmeket, mert háta mögött a minisztérium áll, mely az üzelmeket támogatja.

Mi boldog magyarok rég tud vagyunk azon, hogy ezen megütődünk, vagy megbotránkozzunk: a mi emberkereskedelmünk Amerikával már egy évtized óta virágzik s beletörődünk abba, hogy a munkabíró fiatal embereket elveszi tőlünk Amerika s mint megrokkant nyomorékokat adja vissza, hogy aztán mi tartsuk el őket.

Hiszen magyar földön rengett a

bölesőjük, ha nyomorékokul térnek vissza, csak nem taszithatjuk el magunktól tulajdon véreinket. Nálunk az 1904-iki országgyűlés adta meg a jogot egy hajóstársaságnak az embervásárra, magunk kötöttünk határidő üzletet ennyi meg ennyi ezer kivándorlóra, mi nem ütődünk meg azon, ha a legjobb munkáskezeket elveszítjük, mint ahogy a fukar osztrák sógorok teszik, — a magyar mindig nagylelkű volt és bőkezű az ajándékozásban. Mi adhatunk — telik miből.

Addig, amíg csak az amerikai Egyesült Államokba vándorolt ki a magyarság, még volt reményünk, hogy valamikor visszatérnek, tapasztalással és életböleséssel gazdagodva. Azonban most ujját és nagyobb veszedelem fenyeget bennünket: a canadai kivándorlás, honnan nem igen tér vissza a magyarság, mert földbirtokos lesz belőle s a föld magához szivja és a birtok fogva tartja őket.

Canada területe akkora, mint egész Európáé, lakossága azonban alig tíz millió lélek, míg Európáé 350 millió. Még százmillió európai ember kényelmesen elfér ott, katonai kötelezettség nincs, az adó mérsékelt, hatóságok, fináncok, zsandárok nem bosszantják a bus magyarokat. Canadának szüksége van a bevándorlókra, kik azonban többé egy garast se küldenek ám haza, nem úgy mint az Egyesült Államokbeli magyarság, melynek adományaiból jó része fedeződik az évi budgetnek. E körülmény miatt nézik el, sőt segítik elő a magyar hatóságok az Amerikába való kivándorlást, — a Canadába kivándorolt

olyan, mintha a tengerbe veszett volna. De mi ezt is elősegítjük!

Az osztrák kormány itt a szomszédban megadta az „Osztrák-Amerikai Hajóstársaság”-nak a kivándoroltatási engedélyt, ez pedig Canadának gyűjt fehéreket. Nos?

Miklós István püspök Debrecenben.

Ünnepélyes fogadtatás.

Méltó fénytel és impozás érdeklődéssel fogadta Debrecen falai közé az új gör. katolikus püspököt, Miklós Istvánt. Lelkes üdvözlések, a bevonulás fényes külsőségei mind azt bizonyították, hogy Debrecen népe szeretettel, tisztelettel és megértéssel látja itt Miklós püspököt, hogy azzal a melegséggel, azzal az odaadó ragaszkodással fogja körülvenni, amelyre az új püspök egyéniségének minden tökéletességével rászolgált, amelyet magas állása, fontos hivatása megérdemel.

A fogadtatáson képviseltette magát a társadalom minden rétege.

A fogadtatási ünnepségekről tódósítónk a következőket jelenti:

Az érkező Miklós püspök elé Nyiregyházaig a debreceni gör. kath. egyházközségnek egy küldöttsége utazott Kerekes Géza vezetésével.

Ugyancsak Nyiregyházán gyűltek össze az egyházmegye egész területéről azok a papok, akik püspöküknek új székhelyére való bevonulásán részt akartak venni. Nyiregyházán Jackovits dorogi püspöki vikárius élén mintegy negyven főnyi papság várta Miklós püspököt.

A kölesönös üdvözlések kicserélése után ismét felszálltak a vonatra, mely folytatta útját Debrecen felé. Hajdumegye határán, Téglás állomáson rendkívüli meleg ünnepelés folyt le. A vármegye nevében Orosz Endre főszolgabíró üdvözölte a püspököt. A

SÉRVKÖTŐK, HASKÖTŐK

méret szerint felelősség mellett már 2 kor.-tól kezdődő árban készíttetnek

Fehér János kötszer gyárában Rákóczi-ut, (Bémer-tér.)

autó orrasi vasasztokban kaphatók: Irigátorok, fecskendők, gumiharisnyák, szuszpenzoriumok, gumi-lepedők, vatta és mindenféle **szülészeti és betegápolási cikkek.**

Mentőszekrények nagy raktára, műlábak, támgépek, miderek jutányos árban és kitünő kivitelben készíttetnek. Telefon 419

téglási hosszantartó üdvözlés miatt késett is a vonat vagy husz percet, a mely csak fél tizenkettőkor robogott be a debreceni állomásra.

A fogadtatás.

Az állomás környéke szokatlan és ünnepléses képet mutatott.

Az állomás épülete elé egymásután gördültek a magán fogatok, majd a város ötös fogata, Kovács József polgármesterrel. Bert az állomás épületében az ugynevezett udvari várótermet nyitották ki és ott diszruhás rendőrök állottak sorfalat.

Képviselve voltak az összes hatóságok és hivatalok.

Mikor a vonat berobogott és Miklósy püspök kíséretével kiszállt a vasuti kocsiból, lelkes éljenzés hangzott fel.

Az udvari váróterem ajtajában folyt le a fogadtatás. Több száz főre menő előkelő közönség gyűlt már ekkorra össze, míg az állomás előtt is hatalmas tömeg tolongott.

Üdvözlések.

Az éljenzés csillapultával Kovács József polgármester meleg szavakkal üdvözölte a püspököt, aki a következőkben válaszolt:

Nagyságos Polgármester ur!

Hálás szívvel köszönöm azt a megtiszteltetést, melyben részesíteni méltóztatnak. Apostolok módjára szerényen jövök az Önök városába. Az egyházmegye új alapítás, székhelyének kérdése végleg megoldva nincs. Isten ujmutatása, hogy mikor egy nagy egyházmegye áll rendelkezésemre, nincs lakásom. Isten ujmutatása ez, hogy szerény legyek, tudván azt, hogy nincs hol lehajtanom fejemet. Isten különös kegyelme, hogy ide vezetett be a nagy magyar városba. Megtisztelve érzem magam és örömmel látom, hogy úgy fogadtak, mint akik fel fogják hivatásomat is elismerik, hogy amilyen nagy vallás-erkölcsi célt szolgálni vagyok hivatott, éppen olyan nagy nemzeti hivatás az, amely reám várakozik. Isten különös kegyelmének tartom, hogy éppen Debrecen választhattam ki ideiglenes székhelyem gyanánt. Egyházmegyéim területe románlakta vidékekre terjed, hol román ajku hívek, román ajku papság által vezetettek. Meggyőződés, hogy ha a vezetésemre bízott papságnak az a része, mely teljesen meg nem érti a nemzeti eszmét, olykor-olykor mint székhelyemen, Debreczenben megfordul, innen mint jobb magyar megy vissza. Távol legyen tőlem az a gondolat, mintha én más felekezetek cirkulusait sérteni akarnám. A szeretet jelszavával jövök. Egy katolikus főpapnak nem is szabad másként cselekedni. A szeretet a vallás alapja, melyet gyakorolni és mindenkire kiterjeszteni kell. A polgármester ur kilátásba helyezte, hogy nyugodt lakásom lesz itt, adja Isten, hogy valóra váljon az ígélet. Okot nem fogok szolgáltatni, hogy ellenkezőképpen legyen. Minden törekvésem: szeretetben és békességben kezdjem meg munkámat, mely — ismétlem — nemesak vallási, egyházi. hanem hazafias is. Ajánlom magam addig is szíves szeretetükbe, míg tetteikkel meghálálhatom. Rendelkezésükre állok uraim minden téren, ahol munkásságomat a közjó, a vallás-erkölcs kívánja. Aldom a nemes város egész társadalmát, még egyszer nagyon köszönöm a szíves fogadtatást.

Unger Gusztáv kuriai bíró, a róm. kath. egyház nevében üdvözölte Miklósy püspököt. „Imádkozunk a Mindenhatóhoz — mondotta — hogy Méltóságodnak adjon türelmet és erőt magasztos, de nehéz hivatása betöltéséhez. Isten éltesse, Isten hozta közöttünk!”

Miklósy püspök válaszában arról szölt, hogy a latin és görög szertartásu katolikus egyház között nincs is különbség, úgy van a két egyház, mint egy anyának a gyermekei. Közös a kötelesség is, a kölcsönös szeretet ápolása, mely csak együttes munkával

válík gyümölcsözővé. Végül megköszönte a szíves üdvözlést és szeretetteljes támogatást kért.

A bevonulásnál

mintegy ötven magánfogó és bérkocsi követte a város fogatát. A menetet diszruhás lovas és gyalogos rendőrök nyitották meg. A kocsikban a püspök kíséretében levő eszerek, lelkészek és a város előkelőségei. Amerre a menet elhaladt, kétoldalt szinte beszégette az utat a közönség. Mindenfelől lelkesen köszöntötték a püspököt.

A Szent Anna-utca végén lévő gör. kath. templom előtt több ezer főnyi közönség, jobbára a görög katolikus hívő váromoztak. A templom tornyán hatalmas nemzeti színű zászló lengett. A templom főajtójánál Papp Gyula debreceni lelkész, teljes egyházi díszben, kezében kereszttel várt a püspökre. Ugyancsak itt fogadta a püspököt a róm. kath. papság is Gróh Ferenc kanonok, prépost-plébános vezetésével.

Mikor a püspök fogata a templom előtt megállott, hatalmas éljenzés hangzott fel. Papp Gyula lelkész az asszisztáló papsággal elébe ment a püspöknek és mély hódolattal fogadta. A közönség soraiból virágokat szórtak a püspök elé, a távolabb állók fehér kendőket lobogtattak.

Ezután Papp Gyula debreceni gör. kath. plébános remek üdvözlő beszédet mondott, amire a püspök meleg hangon válaszolt.

A püspök azután kíséretével bevonult a templomba, hol imát, majd könyörgést mondott a pápára, a királyra és az egyházfejedelmekre.

Miklósy püspök a templomból kíséretével lakására, a kamara székházához hajtatott. Itt Szávay Gyula iparkamarai titkár, Debreceni Lajos alelnök és Dávidházy Kálmán ipartestületi elnök várták. Szávay Gyula lendületes beszédben üdvözölte.

Lámpionos menet.

A fogadtatási ünnepek este színes és impozáns befejezést nyertek. A katolikus népszövetség a püspök tiszteletére lámpionos menetet rendezett. Mintegy 400 lámpionnal vonultak a püspök lakása elé. Zenekísérettel. A menet a katolikus népszövetség helyiségéből vonult a Szent Anna, Batthyány, Kossuth és Piac-utcákon át a kereskedelmi kamara székháza elé, közben a hozzácsatlakozókkal több ezer főre szaporodott.

A püspöki lakás előtt a zenekar tagjai mellett a közönség lelkesülten elénekelte a Hymnust. Egyszerre zúgott a tömeg ajkán a felkiáltás:

— Eljen Miklósy István!

— Eljen az első magyar görög katolikus püspök!

Majd Kresznerics Gy. Ferenc, a népszövetség igazgatója lépett elő és a következő hangu üdvözlő beszédet mondotta:

Méltóságos és főtisztelendő Püspök ur!

A „Katolikus Népszövetség” debreceni szervezete is részt kér magának a mai ünnepnapon; mi is eljöttünk Főpásztorunkat üdvözölni, hódolatunkat és szeretetünket tolmácsolni. Együtt örvendezünk a görög katolikus testvéreinkkel, velük együtt kiáltjuk: *Hozsanna néki, ki az Ur nevében jött.*

Méltóságos Uram! A hajdudorogi egyházmegye szervezése és föllállítása két szempontból fontos. Fontos a vallás, a pozitív hit szempontjából, mert a mai hitetlen világban minden püspökség erős vára a krisztusi eszméknek, azoknak a fenséges eszméknek, melyek egyedül vannak hivatva a mai önzéssel telt társadalmat megjavítani, melyek nélkül a mai égető szociális problémákat véglegesen és helyesen megoldani nem lehet.

De fontos nemzeti szempontból, a magyarság szempontjából is. E tényt mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy e püspökség végleges szervezése abba az időbe esik, amikor az egyház falait ugvanis döngetik.

Bármennyire is örvendünk, hogy hitünk

az új püspökségben újabb világitó tornyot kapott, örömiünk fokozódik tudva azt, hogy az új püspökségre fontos nemzeti misszió vár: visszahódítása annak a sok ezer magyarnak, kiknél a „Himnusz” és a „Szózatot” a „Czinye mintye” váltotta föl.

Mi katolikusok, kiknek lobogóin az „egyházért” jelige mellett ott tündököl a „hazáért” is, bizalommal tekinthetünk Méltóságod működése elé, bizton hisszük, hogy még azok a körök is melyek most csupa féltékenykedésből az új püspökség kulturális és nemzeti jellegét is vitatják, kénytelenek lesznek beismerni tévedésüket, hisz Méltóságod egyik legnagyobb és legönzetlenebb nemzeti hősi földjéről jő, ott tanulta a magyar hazát szeretni, a hol *I. Rákóczi Ferenc* bölcsője ringott, hol a tárogató hangja is sokkal közvetlenebbül hirdeti a kurucok mélyeséges és izzó hazaszeretét.

Méltóságos főpásztorunk! Ez a sok lámpion jelképezi azt a lelkesedést, mely szívünkben ég, azt a melegséget, mellyel Főpásztorunk iránt viseltetünk, azt a fiui ragaszkodást, mellyel püspökségünknek tartozunk: örömtüzek azok, melyek azt a fohászt váltják ki lelkünkben. „A Mindenható sokáig éltesse a mi főpásztorunkat, a Mindenható áldja meg egészséggel, erős és kitartó munkakedvvel, hogy igen sokat dolgozhassék az egyházért és hazáért egyaránt.

Miklósy István püspök kíséretével az épület balszárnyán hallgatta végig a beszédet. Onnan válaszolt. Hálásan köszönte meg a szép ünnepeltetést. Beszédében szólt a népszövetségről. Kijelentette, hogy a katolikus szövetkezés nem olyan, mint más szervezet, nem tör más érdekek ellen, hanem csak használni akar. Ezért örömmel üdvözli a katolikus népszövetséget.

A zenekar a Rákóczi indulóba kezdett, a tömeg még sokáig éltette a püspököt.

Justh Gyula „hazaárulási pere.”

A budapesti esküdtbiróság tegnap tárgyalta azt a rágalalmazási sajtópert, amelyet Justh Gyula indított dr Pályi Elek, a „Budapesti Napló” főszerkesztője ellen azért, mert Pályi több cikkben azt írta róla, hogy „hazaáruló és politikai szegénylegény.”

A tárgyaláson megjelent személyesen Justh Gyula is, ügyvédje dr Gyórfy Gyula társaságában. Dr Pályi Ede pedig védőjével, dr Csányi Gusztávval jött el a tárgyalásra, Justh Gyula három cikkét inkriminált és pedig az 1911. december 3-án, az 1912. febr. 20-án és febr. 21-én megjelent cikkeket, a melyek „Leleplezett hazaárulás”, „A hazaáruló Justh-párt”, „A provizórium hazaárulása”, „A nemzetiségi és szocialista választójog”, „Justhék és Jellasics” címek alatt láttak napvilágot Pályi lapjában.

Dr Pályi vállalja a felelősséget a cikkekről. Az elsőért mint szerkesztő, a másik kettőért mint szerző. Kötelességet teljesített. A cikkeket közérdekből írta, hogy azután bizonyíthassa és láthassa az ország, hogy hova vezet az ilyen politika követése.

Az elnök azután elrendeli az inkriminált cikkeket felolvasását.

Dr Pályi Ede azután hosszadalmas előadásba kezd. Elmondja, hogy 1911 szeptember 7-én Kristóffy memorandumot terjesztett a katonai kamarilla elé. Akkoriban — folytatja a vádlott — bizalmasa voltam Hédervárynak és hangsúlyozom, hogy nem általa — meggyőződtem arról, hogy ezt a memorandumot megvételre ajánlották föl a kormányának. Meggyőződtem arról is, hogy Héderváry és Jeszenszky nem vették meg. A kamarilla azután elfogadta.

Kristóffy azt ajánlotta ebben a memorandumban, hogy ejtsék el a katonai javaslatot és hozzanak provizóriumot, ejtsék el a kétéves szolgálatot és a magyar perrendtar-

tást, a választójog reformját pedig halasztják el mindaddig, míg életbe nem léptetik az általános, egyenlő és titkos választójogot. Ebben a provizóriumban minden ellenszolgáltatás nélkül ajánlották fel a még nagyobb katonai létszámot, mint a mennyit az ujjajavaslat tartalmazott. Szabadkán Justh Gyula egy népgyűlésen ejtette ki a provizórium szót. Bizonyítani fogom, hogy Justh Gyula a kamarillával kötött megállapodást.

A védő bizonyítani kívánja azt, hogy a kamarilla kiküldöttje járt a miniszterelnöknél, hogy fogadja el a provizóriumot, amelyet Justh Gyula vetett fel.

A Pályi védője a tárgyalás további folyamán a közös minisztereket s majdnem az összes vezető politikusoknak kihallgatását kérte.

Just ügyvédje nem ellenzi a legszelebb bizonyítást. Kéri kihallgatni gróf Tisza Istvánt, továbbá Kossuthot, Apponyit, Némethy Károlyt, gróf Bethlen Istvánt, Varga Gyulát és Jancsó Benedeket.

Pályi folytatta, hogy Bécsben egy kamarilla alakult, amely a felelős tényezők háta mögött működött. Gróf Khuen-Héderváry említette, hogy ennek a kamarillának egy küldöttje járt nála azzal a megbizással, hogy vállalja a provizóriumot. Ez a küldött járt Justh Gyulánál is, akivel Justh meg is tudott egyezni.

A lipcsei csata emlékezete.

Katonai pompával ülte meg a 37. ezred tisztikara.

Népiünnepély a várban.

A 37. gyalogezrednek nevezetes évfordulója volt tegnap. Éppen száz éve volt, hogy az akkor még fiatal ezred részt vett a világtörténelem egyik fontos aktusában, a híres 1813-i lipcsei csatában, amely fordulópontot képezett a nagy Napóleon pályáján, innen kezdődik a páratlanul fényes karrier hanyatlása, a világ legnagyobb hadvezérének bukása.

1813. október 16-án a 37. gyalogezred két zászlóalja, köztük a most Nagyváradon állomásozó második zászlóalj Gebhard ezredes és Jánossy őrnagy vezetése alatt a Gyulaffy hadosztályban vettek részt a „népek csatájában”. Négyeseres rohamot intéztek Napóleon serege ellen s mire beesteledt, az 1200 emberből már csak 800-an tértek nyugovóra. Az egykori feljegyzések szerint a bihari fiúk rettenthetetlen hősiességgel harcoltak s jelentékeny részük volt a győzelem kivívásában.

Ezt a dicsőséges évfordulót ünnepelte meg tegnap a háziezred itt állomásozó zászlóalja. Az ünnepély táborig misével kezdődött, melyet Gaál tábori lelkész celebrált. A zászlóalj teljes tisztikara és legénysége menetöltözékekben állott sűrű sorokban, tölgyfalevéllal ékesített sapkában, megjelent *Henriquez* altábornagy s a többi csapatok tisztikarának küldöttsége, valamint az ezred itt időző tartalékos tisztjei nagy számban. Mise alatt a 101-es zenekar egyházi darabokat adott elő, utána Zöch Károly alezredes lelkes beszédet intézett a legénységhez a nap jelentőségéről s a hazaszeretetre, királyhűségre és bátorságra buzdította őket. A szép beszédet Przibill százados magyarul, Cernea hadnagy románul tolmácsolta a legénységnek. Végül a továbbszolgáló altisztek pénztalamban részesültek. Balogh őrmesternek

pedig az alezredes a szolgálati keresztet tűzte a mellére.

Délben a Kereskedelmi Csarnokban a tisztikar fényes ebédet adott, amelyen Zöch alezredes felköszöntőt mondott a királyra, azután remek beszédben elmondta a nagy nap történetét s az ezrednek abban való szerepét s kifejezte reményét, hogy a Mindenható az ősök nagy erényeit fenntartja az utódokban s hasonló esetben az ezred ugyanolyan dicsőséget fog szerezni a hazának, mint száz évvel ezelőtt.

A tisztikar lelkes hangulatban távozott el fél négykor.

Népies játékok a vársáncban.

A délelőtti komoly ünnepély után délután négy óraker látványos népiünnepély zajlott le a hatalmas vársáncban. A legénységgel is éreztetni kellett valami könnyed, egyszerű, de azért hangos formában, hogy egy százados esemény nagyszerű dátuma haladt el tegnap a fejük fölött.

Fabinyi főhadnagy erre legalkalmasabbnak tartott egy zajos, tarka programu népiünnepélyt, amelynek egyes pontjait már napokkal ezelőtt próbálgatták.

Már délután két óraker ezerszámra tödült a nép a vár felé. A kolozsvári uton lévő korláton átmásztak és körülülték az ősi sáncfalat. A sánca néző házak udvarairól, virágos ablakaiból temérdeken várták az ünnepség kezdetét, a kiszökő bástyafalak ormán, öreg kőfalak tetején, mint valami óriási amphitheatrum galériáján százával álltak, ültek és lesték a katonák készülődését.

Lent a sáncban kék sorokban tömörülnek a bakanézők, a tiszték számára fehér padok vannak s kötelekkel rekesztették ki a publikumot a porondról.

Öt fehér sátor állítottak fel; az első a templom, a második a községháza, aztán következik a vendéglő az „Aranykapához”, majd a csendőrlaktanya és végül a börtön. A népiünnepély ugyanis egy magyar paraszt lakodalom kereteiben folyt le. Ugy rendezték, hogy lesz egy esküvő a pap, aztán az anyakönyvvezető előtt, a korcsmában isznak, biztosan lesz verekedés is, ezért kell a csendőrség és végül a börtön, ahová lecsukják a duhaj legényeket. Hogy pánik is legyen, meggyújtanak egy rudas szalmát, erre berobognak a tüzoltók, lesz kürtölés, spricelés, cigányzene és óriási multság.

Legelőször a Halál-légió vonult be, a szakasz baka fordítva vett föl minden ruhadarabot, arcukon fekete lepel, hátul pedig álarc. Ugy hogy mikor előre mentek, akkor a hátuk volt elől, s mikor háttal álltak, akkor a mellük volt látható.

Berobogott a generális (egy káplár) hadsegédével (Móric). Édesdeden humorizáltak, meneltették a farsa légiót, amellyel sok baj volt.

Ezután következett a lakodalom, esengős-bongós kocikon jött a násznép, harsogott a klarinét és a jó bakák egészen otthon érezték magukat, vigan ölelgették a koszorusleányoknak öltözött katonákat.

Lejátszották az esküvőt, de a templomi jelenetet igen helyesen kihagyták. Közben bohócok ugráltak, autó futkosott a porondon, feministák bicikliztek. Persze mind katonák női ruhában.

Az ünnepély rendkívül derűs hangulat-

ban ért véget. Este a továbbszolgáló altiszteknek barátságos összejövetelt engedélyezett Zöch alezredes a Kék Macskában, ahol a 101-es zenekar játszott.

Az esküdtszék reformja ellen.

Két ügyvéd indítványa.

A magyar igazságügyminiszter tudvalevőleg benyújtotta az esküdtszéki bíraskodás reformjáról szóló törvénytervezetet. A javaslat, különösen jogász körökben, élénk érdeklődést keltett s úgy a reformnak, mint a jelenlegi állapotnak vannak hívei.

A kérdés most már a város törvényhatósági bizottsága elé kerül.

Dr. Kotzó Jenő és dr. Váradi Ödön nagyváradi ügyvédek, tegnap hosszú beadványt nyújtottak be Nagyvárad város törvényhatóságához, amelyben elítélik a miniszter reformjavaslatát.

Már az „esküdtszéki bíróság reformja” cím is helytelen, — mert az nem esküdtszéki bíróság reformja, hanem az esküdtszéki intézmény teljes lerombolása, s a javaslat törvényerőre emelése a legszabadelvűbb magyar törvény halálát jelenti.

Ezután hivatkoznak arra, hogy a nyugati államokban már századok óta fennáll az esküdtszék intézménye s nálunk a sajtóügyekben a múlt század második felében ez a törvény biztosította a polgári szabadságot.

Nagyvárad törvényhatósága kifejtett ér-zékkel bír a modern igazságszolgáltatás intézményének értékelése iránt.

Arra kéri a város törvényhatóságát, hogy „emelje fel hatalmas vétőjét az esküdtszéki bíróság reformjáról szóló torzszülött javaslatnak törvényre emelése ellen. Nemesak azért, mert ez a javaslat annak az igazságügyminiszternek szülötte, aki az esküdtszéki intézményeinek, saját bevallása szerint is, ellen-sége, aki tehát elfogulatlan javaslatot nem alkothatott, hanem főleg azért, mert az igazságügyminiszter ur az ő animozitálásában, az ő ellentétes felfogásának hatása alatt való-jában nem megreformálni, hanem az esküdtszéki intézményt lényegében eltörölni akarja”.

Helytelenítik a reformellenesek a javaslatban azt, hogy a főtárgyalási elnök vezesse az esküdtek tanácskozásait, mert ismeri az egész per anyagát s nemesak a főtárgyalás adatainak benyomása alatt alkotja meg véleményét; továbbá szaktudása, tekintélye befolyásolhatja könnyen az esküdteket.

Azt pedig, hogy az ítéltelhezatalnál két esküdt is résztvegyen, egyszerűen abszurdumnak tartják, mert szerintük ezek az esküdtek csak operette figurák lennének.

*

Azt hisszük, hogy a kormány reformtervein nem sokat változtatnak a hasonló indítványok. Az esküdtszéki intézmény meg-érett a reformra, arról az utóbbi évek bő-séges tanúságot nyújtottak. Arról lehet vitatkozni, hogy mily irányban és elvek alap-ján eszközöljék a módosításokat.

A Nyugatot pedig nem lehet olyan pa-gyon emlegetni, hisz pl. Franciaországban, ahol már-már elvadulásra vezetett a libe-ralizmus, éppen most van mozgalm az esküdtszék eltörlése iránt. Pedig a két in-dítványozó sem akar radikálisabb lenni Franciaországnál.

Nem szabad magyarul beszélni

a gör. kath. szemináriumban.

A román törekvések sajnálatos és eléggé nem hibáztatható lépését kell szóvá tennünk. A rendkívül exponált fekvésű és vegyes társadalmu, Nagyváradon kinos szenzációként hatott tegnap az a hír, hogy

a helybeli gör. kath. szemináriumban megtiltották a diákoknak, hogy magyarul merjenek beszélni.

A premontrei rend főgimnáziumában pattant ki a titkos rendelet, amelyet a szeminárium igazgatósága adott ki.

Első sorban a premontrei rend hazafias érzelmű tanári kara ütközött meg a felháborító rendeleten. De a diákság révén kikerült a kinos ügy a városba is és a szülők leplezetlen nyíltsággal keltek ki a furesa ukáz ellen.

A főgimnázium egyik magasabb osztályában történt, hogy a prelegáló tanár már az ez év elejétől hiába küzd a növendékek helytelen és teljesen oláhos beszéde ellen. Csökönnyösen azt mondják például Pap Demeter helyett, hogy Popa Mitru, mondatfűzésük magyartalan, beszédjüket még felel

alatt is oláh szavakkal keverik s a gimnázium termeiben, udvarán és folyosóján csak úgy röpködnek az oláh szavak.

A tanárnak régen feltűnt ez a tüntetés és tegnap szigorúan elővette növendékeit. Az erélyes fellépésnek kinos eredménye volt.

Az egyik gimnáziumi tanuló kikkottantotta, hogy nekik szigorúan megparancsolták, hogy nemcsak a szemináriumban, hanem a nap bizonyos részében és még játék közben is csak oláhhul szabad beszélniök.

Ez a titkos támadás a magyar nyelv és egyáltalán a magyság ellen a legerélyesebb megtorlást provokálta.

Mint értesültünk, illetékes egyének a mai nap folyamán fognak ez ellen felszólalni a püspöknél, aki bizonyára nem tud intézetének eme sajnálatos eltévedéséről. Tanár emberek megdöbbenve tárgyalták az esetet. Határozott meggyőződésük, hogy ezzel a házi rendelettel akarják megölni a magyarosítás legkisebb eredményét is és ezt el is érték.

Szent László lovas-szobra.

A tegnapi szentszéki ülés befejeztével Széchényi Miklós püspök káptalana és a kebelbeli papság színe elé terjesztette Szent László lovaszobrának felállítására vonatkozó tervét.

Ismeretes dolog, hogy már Kondé Miklós püspök (1800—1802), ámbár csak két évig ült főpásztori székében, foglalkozott a székesegyház elé állítandó lovaszobor eszméjével, sőt erre alapítványt is tett. Lajcsák Ferenc (1827—1842) Ferenczy István szobrászunkkal akarta készíttetni a szobrot, de ha szerenese, hogy Mátyás király szobrát el nem készítette ez az annak idején tulbecsült szobrászunk, csak örvendhetünk, hogy Szent László lovaszobra sem az ő kezéből került ki. Áldott emlékü nagyprépostunk, a fejedelmi bőkezűségű Vinkler József vál. püspök boldogult Szmrecsányi püspök idejében szinte fiatalos lelkesedéssel mozgatta a lovaszobor ügyét, melyre ő is alapítványt tett, de a két áldott püspök halála megakasztotta az egész ügy fejlődését.

Most hát Széchényi Miklós püspök vette kezébe a dolgot, s akik főpásztorunkat ismerik, tudják, hogy nem kenyere a halogatás s hogy így ez a rég vajudó ügy Isten segítségével rövid időn belül a megvalósulás stádiumába jut.

Az alapítványok már annyira felszaporodtak, hogy a Széchényi püspök által megajánlott 10,000 koronával együtt csaknem 100,000 koronát tesznek ki, mely összegből budapesti szakértők, mint pl. Radisich Jenő véleménye szerint diszes és megfelelő lovaszobrot lehet állíttatni.

A püspök valószínűleg Tóth Istvánt a váradi Szent László, Szaniszló és Pieta, a budapesti Halászbástyát ékesítő Hunyadi, a szombathelyi Horváth Boldizsár szobrok s a váradi és radnai főoltárok alkotóját fogja megbízni ennek a székesegyház előtt felál-

litandó lovaszobornak készítésével. Tóth István, kivel már Szmrecsányi püspök tárgyalást folytatott s ki már évek óta lelkesedéssel foglalkozik Szent László szobra tervezésével, bizonyára olyan tervet fog alkotni, melyről annak idején a budapesti képzőművészeti tanács is kedvező véleményt ad.

Széchényi püspök legalább is 9 méter magas szoborra gondol, tekintettel a székesegyház magas homlokzatára. A tornyok 61 méter magasak, a és közöttük lévő homlokzat a kereszt nélkül is csaknem 45 méter. A szobor persze a távlat törvényei szerint a székesegyház udvarának diszes kapujától nézve magasabbnak fog látszani, mint a minő, a templomhoz képest, ami kívánatos is. A talapzatra két domborművet tervez a püspök, egyik a váradi püspökség alapítása, másik a vízfakasztás csudája. Egy lovaszobor felállításának kedvező megoldása a székesegyház és a rezidencia előtti téren oly nehéz feladat, mely méltó egy vérbeli művész ambíciójára.

Széchényi püspök előterjesztése után Fetser Antal püspök lelkes örömmel köszönte meg a papság nevében a főpásztor buzgólkodását és áldozatkészségét az egész egyházmegyének, papoknak és híveknek annyira szíven fekvő ügyben, egyben jelentve a papság lelkes csatlakozását a nemes vállalkozáshoz. A megyés püspök erre egy egyházmegyei szoborbizottságot nevezett ki, melynek tagjai Belopotoczky Kálmán és Fetser Antal püspökök, Karácsonyi János valóságos, Némethy Gyula tb. kanonok, jegyzője pedig Brém Lőrinc titkár.

Adja Isten, hogy a megyés püspök buzgólkodását minél fényesebb siker koronázza s álljon ismét a váradi székesegyház előtt, mint a régi előtt 1660-ig, a dicsőséges alapító ércszobra.

A Szigligeti Társaság választmányi ülése.

A nyári szünet után tegnap tartotta első ülését a Szigligeti Társaság. Jelen voltak: Rádl Ödön elnök, dr Vueskies Gyula, dr Némethy Gyula, dr Adorján Ármin, dr Krüger Aladár, dr Kozári Gyula, Böszörményi Géza, Báthori Ferenc, Sas Ede, Vueskits Jenő, dr Várnai Ferenc, dr Váradi Ödön választmányi tagok.

Folyó ügyek.

Az ülés a rendes elnöki bejelentésekkel kezdődött. A társaság részére könyvadományokat küldött az Emke, a Fmke, a Csokonai-kör, a Muzeumok és Könyvtárak Országos Felügyelősége. Megküldte továbbá dr Némethy Gyula „Az ősember a paleontológia világánál” című művét.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter a Népkönyvtárak javára 1500 korona segélyt utalványozott ki.

Az aradi Kölcsey-egylet meghívta a Társaságot az okt. 26-án az ottani Kulturpalota megnyitása alkalmával tartandó ünnepélyre. A Társaság az ünnepélyen képviseltetni fogja magát.

Nosz Gusztáv lemondása.

Nosz Gusztáv, a Társaság egyik titkára bejelentette lemondását titkári állásáról.

Rádl Ödön elnök utalt arra, hogy Nosz Gusztáv éveken át a Társaság körül sok buzgóságot és fáradhatlan munkásságot fejtett ki. Legutóbb a Társaság a Rákosi-émlékünnepélyén oly szép, essay-szerű, magvas felolvasást tartott, hogy maga Rákosi Jenő a legmelegebben nyilatkozott felőle. Javasolja az elnök, hogy tekintettel azokra az érdemekre, amelyeket Nosz a Társaság körül szerzett, a lemondás ne fogadtassék el. A választmány akként határozott, hogy a kérdéssel a legközelebbi ülésen fog foglalkozni.

Közben megérkezett dr Vueskies Gyula kanonok, akit mint a Társaság új választmányi tagját az elnök üdvözlő szavakkal fogadott s a tagok is meleg ovációkban részesítettek.

Iványi Ödön emlékezete.

Több társulati tag indítványt adott be az iránt, hogy a Társaság Iványi Ödön sirját koszorúzza meg, tekintettel halálának most elérkezett 20. évfordulójára, rendezzen emlékünnepet az ő emlékezetére s tegye megfontolás tárgyává, nem lehetne-e emlékszobrot állítani Iványinak?

Az elnök felvilágosításul megjegyzi, hogy Iványi siremlékét a Társaság állandóan gondozza, a szobor felállítása ma pénzügyi akadályokba ütközik, az emlékünnepély megtartásához azonban készséggel hozzájárul. A választmány a javaslatot elfogadta s az ünnepélyrendező bizottságot a kivitellel megbízta. Az emlékszobor felállítását a Társaság elvileg szintén elfogadta, a kivitelt azonban alkalmasabb időre halasztotta.

A téli munkaprogram.

A téli évadban a társaság 4, esetleg 5 felolvasó ülést fog tartani. Jövőre lesz Szigligeti Ede születésének századik évfordulója, ezt a Társaság kellő fényvel fogja megülni.

Eötvös emlékünnepély.

Eötvös József emlékezetére a Társaság külön ünnepélyt fog rendezni; az emlékszed megtartására Vueskits Jenő főrealiskolai tanárt kérték fel. A további részleteket a felolvasásokat rendezőbizottság fogja megállapítani.

Az ülés fél 6-kor ért véget.

Elitették Kondor Bernátot.

Izgatásért három havi fogház.

A nagyvárad királyi törvényszék büntető bírósága tegnap folytatta Kondor Bernát és társai ügyének tárgyalását, a közönség nagy és élénk érdeklődése mellett.

Ember Géza kir. törvényszéki bíró elnök reggel 9 órakor nyitotta meg a tárgyalást. Mindenekelőtt Agoston Péter dr jogtanárt hallgatták ki, aki előadta, hogy ott volt a népgyűlésen, végighallgatta a beszédet. El is mondta annak tartalmát. Használt erős kifejezéseket, de az egész beszéd tendenciája nem volt izgatónak, nem talált izgatást tartalmazó kifejezést benne.

Katz Lipót dr ugyanilyen értelemben vall.

Több tanu nem volt és az elnök befejezettnek nyilvánította a bizonyítási eljárást.

Szünet után került a sor a perbeszédre.

Miskovszky István dr kir. ügyész mondtotta el mindenekelőtt szépen megkonstruált vádbeszédét, melyben minden külső hatás-kereséstől menten a bizonyítás adataiból éles logikával mutatta ki a vádlottak bűnösségét.

Kondor Bernát ellen izgatás büntette, izgatás vétsége és büntett feldicsérése címen emelt vádat. Beszéde elején ismertette az egyes büncselekmények kriteriumait, majd pedig rátért arra, hogy történt-e a jelen esetben izgatás.

— Tény az — mondotta, — hogy Kondor Bernát beszéde után a tömeg egy része rombolva rohant a Rákóczi-utrá, tört, zuzott mindent. Mi volt oka a rombolásnak? Ennek nem lehetett más oka, mint Kondor Bernát beszéde, a beszédből inkriminált kifejezések. Ismerem Nagyvárad munkás népét, úgy ismerem, mint szorgalmas, szelid munkásnépet, amely dolgozik, mert dolgoznia kell. A nagyvárad szociáldemokraták vezetői intelligens emberek, akikről nem lehet feltételezni, hogy ilyesmire bujtották volna fel a tömeget. Ok nélkül, impulzus nélkül pedig a tömeg nem ragadtatja magát ilyesmire. Ennek az utcai forradalomnak okozója Kondor Bernát beszéde, melyet amaz emlékezetes népgyűlésen mondott. Ebben a beszédben voltak olyan kitételek, melyek feltétlenül magukban foglalják a nyilvános felhívást, büntett vagy vétség elkövetésére. Ezt igazolják az összes kihallgatott rendőrtisztek, rendőrök, akik legjobban figyelték a beszédet. A tömeg izgatott volt, s a szónok, mégis ahelyett, hogy csendes szétoszlásra hívta volna fel őket, azzal végezte beszédét, menjetek az utcára, tüntessetek szóval és tettel. Kovács feldicsérését a vádlott maga is elismerte.

A másodrendű vádlott, Csernák Sándorral szemben a hatóság elleni erőszakot bizonyítja Tokaji rendőrnek a vallomása. Ő is benne volt a tömegben. Bogdán Mária, a harmadrendű vádlott beismerte tettét. Kéri mindhárom vádlott bűnösségének a megállapítását.

A nagyhatású vádbeszéd után Kondor Bernát védője, dr Landler Jenő ügyvéd mondott frappáns védőbeszédet. Azzal kezdte, hogy minden gyakorlati jogász előtt nyílt titok, hogy ha a vádló sok paragrafusra hivatkozik, akkor az a vád vérszegény. A beszédből, annak tartalmából meg lehet álla-

pitani, hogy nincs izgatás. Még ha valóban fogadjuk el azokat a kifejezéseket, melyeket a rendőrök csodás egybehangzósággal vallanak, még akkor sem lehet a bűnösséget kimondani, mert nincs egyenes felhívás.

Egyedül a rendőrtanuk vallanak a vádlott ellen, s a tökéletesen, szóról-szóra egyező vallomások csak összebeszélésen alapulnak. Osztály elleni izgatás nem történt. A kormány ellen izgatott a szónok, a kormány pedig nem osztály. Végül hivatkozott az akkori általános közhangolatra, ennek tulajdonítja a tömeg magáról való megfélemlítését — és nem a beszédnek. Kéri a vádlott felmentését.

Ezután Grósz Imre, Csernák védője, majd pedig Bogdán Mária védője dr Berkes József mondták el védőbeszédüket.

Végül a vádlott, Kondor Bernát mondott hosszabb beszédet a védelmére. Beszédében véletlenül elkalandozott az aktív politika mezejére, de az elnök hamarosan a helyes kerékvágásba terelte, mondván, hogy — ez nem tartozik ide.

Az ítélet.

A bíróság visszavonult és körülbelül háromnegyedórás tanácskozás után hozta meg az ítéletet.

Déli 12 órakor általános, nagy figyelem mellett, mély csendben hirdette ki az elnök az ítéletet. A kir. törvényszék

Kondor Bernát elsőrendű vádlottat a 92. § alkalmazásával izgatás büntette helyett izgatás vétségében bűnösnek mondja ki, és elítéli három hónapi fogházra. —

Bogdán Mária magánosok elleni erőszak vétségében találta bűnösnek és 8 napi fogházra ítélte. Ellenben Csernák Sándort a hatóság és magánosok elleni erőszak vádja alól felmenti, Kondor Bernátot osztály elleni izgatás és a büntett magasztalásának vádja alól szintén felmenti.

A Feldstricknek okozott 117 kor. 80 fillér kár megfizetésére elítélteket egyetemlegesen kötelezi.

Az ügyész a felmentés miatt és a súlyosításért felebbezett. Kondor Bernát és védője a bűnösség megállapítása miatt jelentett be felebbezést. A harmadrendű vádlott megnyugodott.

FLEGMAN

női-divat terme

kielő szubánu

angol kosztümöt és francia

ruhát mérsékelt árakban készit.

Valódi PERZSA szőnyegek

és legfinomabb kivitelű CSIL-LÁROK óriási választékban a Budapesti főútleletünkben! megérkeztek. Meglehető OLCSÓ ÁRAK míg a készlet tart. Megtekinthető vételkényszer nélkül

vétel STERNBERG és eladás régiség, ékszer és műkereskedés Szt. László-tér, Kishidfő.

Agyonlőtte magát a belényesi pénztáros

Bor között a halálba.

Titokzatos öngyilkosság történt kedden délelben Belényesben. Az esetet eddig a legnagyobb titokban tartották és csak tegnap hozták nyilvánosságra, amikor már a temetésre gyűltek a szomszédok és rokonok. A község pénztárosa követett el öngyilkosságot és így érthető, ha a népes község egész lakossága általános érdeklődést tanúsított a titokzatos eset iránt.

Kollár Ferenc Belényes község pénztárosa már hosszú éveken keresztül teljesítette fontos kötelességét. A község bizalma minden tisztújítás alkalmával megnyilvánult Kollárral szemben. És a pénztáros méltán rászolgált erre a bizalomra. Soha a legkisebb szabálytalanságot nem tapasztalták a kezelésére bízott pénzeknél.

Vasárnap délelőtt megjelent Kollár a község házában, ahol elvégezte a napi teendőket és ezzel eltávozott. A községi pénztárosnál az utóbbi időben különös változást tapasztaltak. A máskor állandóan társaságot kereső ember egyszerre embergyűlölő lett. Vasárnap ennek dacára korcsmáról korcsmára járt és mindenütt cigány mellett mulatott. Kedden délelőtt már annyira hatalma alatt volt az elfogyasztott alkoholnak, hogy eseményeiből a legrosszabbra lehetett következtetni.

Akivel csak találkozott, mindenkinek bejelentette, hogy öngyilkosságot fog elkövetni.

— Nem bírom tovább! Agyonlövöm magam!

Senki sem vette komolyan a fenyegetőzést. Kedden a déli órákban betért a vaskezeskedő Kollár és egy hét milliméteres forgópisztolyt vásárolt. A kereskedő-segéd rosszat sejtett és megkérdezte:

— Aztán minek az a pisztoly a pénztáros urnak?

— Hát a fiamnak viszem. Mostanában sokat jár kint a falukban és szüksége van a fegyverre.

A kereskedő-segéd kiadta a revolvert, amit nyomban meg is töltött Kollár. A pénztáros egyenesen hazatámaszkodott. Odahaza bezárkózott egy lakatosműhelybe, ahol jobb halántékához szorította a fegyvert és meghuzta a ravaszt. A következő pillanatban élettelenül vágódódott végig a földön.

A revolverdörrenésre előfutott az öngyilkos fia, aki betörte a műhely ajtaját. Ekkorra azonban már halott volt az apja.

Az öngyilkosságról jelentést tettek az eljárásnak, mely a legnagyobb titokban indította meg a vizsgálatot. Elsősorban lezárta a pénztárt, mert az a gyanu merült fel, hogy a pénztáros a község pénzéből mulatott és talán ezért vált meg az élettől. A község házában megjelent Wertheimstein Henrik főszolgabíró is és megtartották a rovancsolást.

A vizsgálat azonban mindent a legnagyobb rendben talált. A község pénztárosának tetemét tegnap már el is temették nagy részvét mellett.

Az öngyilkosság oka így titok marad. A pénztáros hozzátartozói azt hiszik, hogy régi szivbaja miatt követte el az öngyilkosságot Kollár.

HIREK

□ □ □

* Brém Lőrinc kitüntetése. Gr. Széchényi Miklós püspök kedvelt titkárát Brém Lőrincet, ki 12 esztendeje működik az egyházmegyei irodában, tegnap meglepetésszerűleg szép kitüntetésben részesítette: kinevezvén őt püspöki szentszékének ülnökévé. Mint szentszéki jegyző nyolc éven át volt előadója a szentszék ügyeinek, most már mint ülnök vesz részt azok tárgyalásain. A tegnapi ülésen — a nem rég kinevezett Molnár Kálmán debreceni Terézianumi igazgatóval együtt le is tette az esküt. A kinevezés alkalmából sokan keresték fel őt üdvözléssel.

* Áthelyezés. A nagyvárad kir. törvényszék elnöke Veres János élesdi kir. járásbírói hivatalát a berettyóújfalusi és Ambrus Imre orosházi hivatalát az élesdi járásbírói helyre helyezte át.

* Bunyitay kanonok gyászja. Tegnap hosszas betegség után a közpórházban elhunyt Szepesy András, aki Bunyitay Vince prelátnak kanonoknak közeli rokona volt. Az öreg ur 81 évet élt s a halotti szentségek felvétele után költözött el az élők közül.

* Szülői értekezlet a főgimnáziumban. A nagyvárad premontrai főgimnázium igazgatósága a vezetése alatt álló iskola összes tanulóinak szüleit, gondozóit, nemkülönben az iskolai élet haladása iránt érdeklődő nagyközönséget ezuton tisztelettel hívja meg folyó évi október hó 18-án (szombaton) délután 5 órára a főgimnázium dísztermében végbemenő **szülői értekezletre**, melynek tárgya a tanulóifjúnak az otthonban való nevelésére vonatkozó tanácsadás lesz. Nagyvárad, 1913. évi október hó 16. Szmetka L. Ödön főgimnáziumi igazgató.

* Az új polgári perrendtartás. A nagyvárad kir. törvényszék elnöke a következő meghívót küldte az ügyvédi kamarához: „A magyar királyi igazságügyminiszter urnak 1913. t. 303—147 szám alatt kelt rendelete értelmében az igazságügyminiszter ur kiküldöttjei az 1913. év őszén és az 1914. év folyamán Budapesten kívül mindegyik kir. törvényszék székhelyén egy-egy hétre terjedő előadásorozatot tartanak az új polgári perrendtartás alapköveinek ismertetése végett. A nagyvárad kir. törvényszéknél ezek az ismertető előadások dr. Fodor Ármán kir. kuriai bíró ur által a folyó évi október hó 20—25 napjain délután 5-től 7 óráig terjedő időben fognak az esküdtbírói tárgyalóteremben megtartatni.” Ugy értesültünk, hogy ezen előadásokon az ügyvédi karnak úgy a vidéki, mint helybeli tagjai nagy számban fognak részt venni.

* Esküvő. Diszes esküvő színhelye volt tegnap délben az olasz plébánia templom. Barabás Domokos Árpád kereskedelmi üzletvezető vezette oltárhoz bájos menyasszonyát, özv. Kádár Jánosnénak szép leányát Icukát. Az esküvői szertartást Perényi László, pályi plebános, a menyasszony rokona végezte, aki igen szép beszédet intézett az új párhoz.

x Ossi-tér 14. sz. házban több lakás és üzlethelyiség minden órán kiadó. Értekezhetni a Polgári Takarékpénztár részvénytársaságnál Kossuth-utca 6.

* A megyéspüspök az árvizkárosultaknak. Gróf Széchényi Miklós v. b. t. t., megyéspüspök az árvizkárosultak felsegítésére 1000 koronát juttatott Rimler Károly polgármester kezébe. A megyéspüspök ezzel az adománnyal kezdte meg a nagyvárad társadalom adakozását; a gyűjtést Rimler Károly polgármester kezdeményezte.

* A Tanagra színház bucsulódásai. Még csak pár napig lesz látható Nagyváradon a világ nyolcadik csodája, a párisi Tanagra színház. A Vigadó mozgószínház helyiségében nagy közönség élvezte ezt a speciális érdekességet, a miniatűr alakok művészi produkciói kedves hatást varázsolnak a nézőtérre.

* Fogvamaradnak a kivándorlásra csábítók. A Tiszántul elsőnek közzölte azt a szenzációs felfedezést, mely egész kivándorlásra csábító bünszövetkezet-ről rántotta le a leplet. Stettner Lajos, Gyulás Gyula és Szilágyi Kosztáné voltak a szövetkezet élén, akik különösen Biharsályi községből szedték szerencsétlen, megtévesztett áldozataikat. Az ügyet annak idején minden részletben megismertettük olvasóinkkal. Most egy újabb fázishoz jutott ez a szenzációs bűnügy. A védők dr. Poyvár Szevér és Özséb, és dr. Fekete Ferenc ügyvédek a vizsgálati fogság elrendelése ellen felfolyamodtak a táblához. A tábla azonban, azzal a megokolással, hogy mindegyikük részéről a megszökés veszélye forog fenn, mivel ösmerik már az Amerikába való kiszökés szövevényes utait, — elutasította a felebbezést. Így tehát a lelketlen kivándorlási ügynökök tovább is a hüvösön maradnak.

* Köszönetnyilvánítás. Özv. Kallenda Arminné urnő a Népszövetségi Könyvtár részére 25 drb könyvet volt szives adományozni. A szives ajándékért leghálásabb köszönetét nyilváníttja a Kath. Népszövetség vezetősége.

* A tangó Nagyváradon. Antalffy Margitka, a kitünő táncnő óriási áldozatok árán lehozta Nagyváradra a tangót, a mely most valósággal lázba ejtette az egész fővárost. A kitünő balletmesternő nov. 3-án kezd meg az ideai táncintézet kurzusát, amely három hónapra fog terjedni. Lesz gyermekdiák kolon s külön a felnőtteknek. A beiratkozások már folynak a Teleky-utcai táncintézetben (3. szám I. em.) Minden vasárnap délután és este nagy boszton-gyakorló kolon. Külön ballettanfolyam. A szezon szenzációs táncát: a tangót eddig egyedül az Antalffy-táncintézet jogosult Nagyváradon tanítani. A bájos táncból különórák alatt lehet csak lelkét venni a nap bármely szakában.

x Zombor Sándor sebész-orvosi műszer, kötszer és testgyógyító gépek készítője. Nagyváradon, Nagy Sándor-utca 17. sz. alatt, ahol villany erőre berendezett műhelyében készít mindenféle fémcsiszolást, nikkelezést és minden e szakmába vágó munkát jutányos-árban, levelekre válasz.

x Meghódította a hölgyeket Mlle JULIETTE elsőrendű mellfűző különlegességeivel Színház-utca 4. Adorján palota (Emke mellett.) Telefon szám 827.

x Este van, este van, kiki nyugalomban kicsiny kis fiacskám alszik a karomban, bizonyosan álmodik kocsiról, lóról és egyéb játékról, hozok is én néki a **Párisi Bazárból.**

x A városligeti kútháznál, közvetlen az alagút mellett egy modern, télen is lakható három szobás szálló-lakás a hozzátartozó mellékhelyiségekkel azonnal kiadó, vagy előnyös feltételek mellett a ház örök áron eladó. — Cim a kiadóhivatalban.

FIGYELEM! Óriási választékok iskola sze, rekben csak Klein Vilmos és Társa cégnél találhatunk u. m. író és rajzszerek, iskolatáska 36 fillértől, könyvszíjak 30 fillértől, továbbá fiu és leány intézetbeli fehérneműk, iskolai lüster és cloth kötények, gyermek esőernyők, fiu sapkák 30 fillértől, gyermekharisnyák 20 fillértől. Téli alsóruhák, iskola munkák és mindennemű kézimunka anyagok. Csődből vásárolt 1500 drb divatos parket blousche 250 fillért. 3000 elsőrendű férfi ing 2 koronától, gal-lérok 20 fillértől, 30000 méter arcfátyol 20 fillértől és minden e szakmába tartozó cikkek olcsón csak a fenti cégnél szerezhetünk be, Rakóczy-ut 18.

x Tekintettel a rossz pénzviszonyokra leszállítottam az árakat. 3 pár női harisnya 1 kor. 3 pár fegyházban kötött férfi harisnya 78 fill. 1 pár patent gyermek harisnya 26 fill. 6 darab fin. vászon kendő 80 fill. 1 m. sweitz himzés 24 fillértől. 1 m. csipke 2 fillértől. 1 pár nyári keztyű 30 fillértől kapható **Ungerleider Salamonnál** Szent János-utca 4. sz. alatt.

x Két jogász sétál a városban, szemben találják magokat egy régi ismerősükkel Pista barátjukkal, a mint ránéznek feltűnik előttük, a barátjuknak elegáns felöltője van, a melyet hallatlan olcsó árban szerezhet be mindenki Nagy Sándor férfi divatruha kereskedésében a **Zöldfa-utcán**, passagő-kapu mellett.

POVAZSÁN JÓZSEF

hatóságilag engedélyezett
electrotechnikai vállalata
Nagyvárad, Bazár épület,
színház oldal.

Telefon 525.

Telefon 525.

x Vörösbor! Nyáron a legkellemesebb ital! Literje 96 fillér. — Csodaszép mézédese **csemegezőllő**; kitünő peccenye és **pezsgőborok**; **kőbányai** maláta és szalon **sörök**, **MERTZ NÁNDOR** csemegeüzletében, Körös-utca. Telefon: 448. sz.

x Az erdélyi kereskedelmi és automobilforgalmi r. t. helybeni fiókja automobilonban, pneumatikokban, valamint az összes automobil-felszerelési és szükségleti cikkekben **Szilágyi Dezső-utca 6. szám** alatti (telefon 13-21.) telepén nagy raktárt tart. A cégnek modernül berendezett garages **Körház-utca 6. szám** alatt (telefon 13-52.) van, hol úgy a helyi, mint az átutazó automobilon a legideálisabb garaget találják és egyuttal szükségleteiket is a legelőnyösebben szerezhetik be.

x Színházba menet találja a vásárló közönség az Aszódiféle cukorka és csokoládé-bonbon üzleteit. Tisztelettel értesitem egy a nagyvárad, mint a vidéki ellite közönséget, hogy ő felsége Vilmos német császár legkedveltebb cukorkáit Hildebrand udv. szállító Berlinből kizárólag csakis nékem szállítja és így a cukorka szakértő közönség most már különbséget fog tudni tenni cukorka között. Cukorkáim frissek és élvezhetőek, valamint olcsó árban számitom. A közönség figyelmébe ajánlom Kossuth-utcai főüzletemet hol reggeltől estig a 8-féle zamatu pörkölt kávék frissen és melegen a közönség rendelkezésére áll, elkülönített kávé-pörköldémben. Vigyázatot kérek — Rakóczy-uti fióküzletem a Csokoládé király mivel csak kizárólag cukorkákat árusít, így vasárnap egész nap nyitva van a közönség kényelmére. Kugler Gerbaud cukorkák és cukrászsütemények budapesti árakkal üzletemben kaphatók. Telefon rendeléseket kérek 635-, 610-, 10-16. A legcsekélyebb mennyiséget is azonnal gyorsküldőnczel haza szállítom.

x Iskola idényre torna cipők 2 koronától kezdve. Gyermek cipők 20—25 számig 2 korona, 26—28 számig 4 korona, 29—34 számig 5 korona. Fiu boksz cipő 35—39 számig 7 korona, női chevrou vagy boksz cipő 7 korona, férfi chevrou vagy boksz cipő 8 korona. Finom női parti félcipők 5 korona, divatos férfi kalapok 3 koronától kezdve **Feketé-nél**, Szent-János-utca, Kispipa mellett.

x **Szabadkai női tambura zenekar a Korona kávéházban.** Ma és minden este a Korona kávéházban hangversenyez az országos hírnévnek örvendő szabadkai női tambura zenekar Kurina Mátyás karmester vezetése alatt egy elsőrangú erőkből összeállított tambura és énekkar, naponta változatos műsorral, a társulat magán és ének számokkal működik közre, a társulat tagjai: Szatmári Lilike, Balogh Mariska, Péchi Margi, Szücs Annuska és Vég Micike énekesnők. Kezdeté este 8 órakor, szabad bemenet. Szíves pártfogást kér Kurina Mátyás karmester.

x **Ridzyk József** épület- és műlakatos Nagy-Várad Rákóczi-ut 20. (Lévai M.-féle házban.) Javítások gyorsan és pontosan készülnek. Elvállal minden a szakmába vágó épületmunkát a legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivitelig, terv és rajz szerint. Szegecselt vasoszlopok, üvegházak, vastetők, vasablakok, tűzmentes vasajtók, sirkerítések, üzleti vasredőnyök, ablakredőnyök, cégtáblák, takaréktűzhelyek. Lev-lap hívásra azonnal megjelenek.

x **Értesítés.** Tisztelettel értesítjük a n. b. rendelőinket, hogy Hatvany és Szentmihályi szücsök beltagja, Hatvany hosszabb külföldi tanulmányutról haza érkezett. Szíves pártfogást kérünk Hatvany és Szentmihályi szücsök, Nagy Sándor-utca 1.

x **Erdekében áll,** hogy megrendeléseivel felkeresse *Biró László és Tsa* úri- és papi szabókat. Meglepő olcsó árak modern szabás, elsőrendű munka Sal Ferenc-utca 17. Telefon 832 sz.

x **Szöllős-utca 12. sz. házban** több egyszoba s mellékhelyiségeiből álló lakás azonnal kiadó. Értekezhetni a Polgári Takarékpénztár részvénytársaságnál Kossuth-u. 6.

Elsőrendű modern hölgyfodrászterem a

Rammingeré

színházi és hölgyfodrász

szemben a színházzal.

Telefon 1076.

Telefon 1076.

x **FELHIVJUK** a nagyérdemű hölgyközönség szíves figyelmét a **most megnyílt Rácz és Vass** női divatszalonban készülő eredeti angol kosztüm és felöltőkre. Méréselt árak. Nagy Sándor-u. 17.

Fogak és fogsorok úgy kaucsukba mint aranyba foglaltva szájpaddal nélkül, továbbá arany koronákat, csapfogakat, hidmunkákat fog és gyökér húzás és tartós fogtöméseket készít

Engel Dezső,

vizsgázott fogtechnikus.

N.-Várad, Bémer-tér (Emke Kávéház felett.)

Egy jó házból való fiu tanulóul

felvétetik fizetéssel

Tátray Gusztáv

kézimunka üzletében

Rákóczi-ut 4.

x **Ujhelyi Róza** nőikalap üzletét Rimanóczy-utca (Kolozsváry házba) Royal kávéházzal szembe helyezte át, hol eredeti párisi modellekből állandó választék áll a hölgyközönség rendelkezésére, mit olcsóbb boltbér mellett rendkívül jutányosan árusít.

* **Ingtalan eladás.** Nagyteleky-utca 31 szám alatti ingatlanunk (lakóház nagy telekkel) jutányos áron azonnal eladó. Részletes föltételek megtudhatók Kossuth-utca 3. szám alatti irodánkban. Hungária cipőgyár r.t.

Szülők figyelmébe!

Legjobb gyermek cipők
teljes fiu kelengyék legolcsóbban

REICHARD áruháza

cégnél kaphatók.

**Legszebb és legolcsóbb
zománctáblák**

Diósy Sománál

Telefon 839.

Telefon 839.

SZÍNHÁZ

Heti műsor.

Péntek: Bent az erdőn.
Szombat: Bent az erdőn.

BENT AZ ERDŐN.

Dráma 3 felvonásban. Irta *Garvay Andor*. Először ádták a Szigligeti színházban 1913. október 16-án.

Két asszonytípust állít szembe *Garvay Andor* ebben a drámájában: a tiszta ósaszonyt, és a modern, romlott, bűnös asszonyt, akinek a kulturától kifinomult lelkében megdöbbenően mély erkölcsi romlottság tárul elénk. Az egyiknek alázatos, szerelmes hűsége, a másiknak vad, szenvedélyes, gögös férfiakarása, áll szemben egymással és ebben a küzdelemben az ósaszony a győztes a természetadta erejével.

Merész és ügyes ezeknek a jellemtipusoknak az elgondolása és megállapíthatjuk, hogy a modern magyar drámák között a Bent az erdőn méltó helyet foglal el.

Négy szereplője van mindössze a darabnak a két asszony, akikről szólótunk és két férfi: egyik a XI. század dolgozó, pénzsóvár férjje, a másik az egy különálló alak: a természetes ősember és a kulturember egybealakítása. Ez *Tarics Ákos* (Tóth Elek) a hajdani gazdag földbirtokos, aki kiélvezett mindent az életből, amit a gazdagság adhat. Elkártyázta a vagyonát és a világgal meghasonulva egy kis erdei birtokon él csendben, igények nélkül, levette magáról a kultura mázát. Egy oláh parasztasszony van mellette, aki szereti őt, hű hozzá, ápolja. Hozzáér azonban a kultura modern

hullámverése, az a világ, amelyet olyan szívesen elfelejtett. Dr. *Wernev* (Varsa Gyula) bányamérnök a birtokon gazdag bányát fedez fel, megakarja szerezni magának és felesége (*H. Körösi Juci*) kacér szépsége vizsgálja a régi időköt, elveszi a nyugalmát. Ez az asszony elhiteti az urával, hogy ettől az embertől az ő asszonyi raffineriájával elveszi a bányát és övék lesz egyedül az arany, a pénz. A férj elhiszi, hogy az asszonynak egyszerű, ártatlan jótéka ez ezzel az ősemberrel — őérette, hogy gazdagok legyenek. *Tarics* szerelmes lesz a bányamérnök feleségébe, elhatározza, hogy a bánya felét neki adja, egy feltétel alatt, válják el a feleségétől. A férj előtt most tisztán áll az asszony romlottsága. Jó, legyen tied az asszony — mondotta — tegnap még téged és vagyonodat akarta eladni nekem és ma pedig engem csal meg, legyen a te szerető, hű, hitvesed. A férfi reá akar rohanni az asszonyra, ott áll azonban az ő paraszt asszonya, aki előtt a mérnök felesége pokoli gunnyal büszkélkedett, hogy elvette tőle az urát, győzött felette. Ez az oláh asszony, most a menekülő után rohan, a házba és fejszével leüti.

Izzó szenvedélyek, vad emberi indulatok, hatalmas érzések hullámanak előttünk; különösen az utolsó felvonásban, az első kettőben a párbeszéd sokszor hátráltatják a cselekmény gyors, ütem szerűmenetét. A legutolsó jelenet rémdrámai stílus. A vért teljesen fölösleges látnunk, ugyanis tudjuk, hogy gyilkosság történt.

A szereplők közül első helyen kell megemlítenünk *Tóth Eleket* és *Etsy Emiliát*. Minden tekintetben tökéletesek voltak. Varsa nem volt mindenütt elég kifejező. Sok tapsot kapott *H. Körösi Juci*, mi azonban nem találjuk az ő egyéniségéhez illőnek a szerepét. A premier a siker jegyében folyt le. (m. l.)

TÁVIRÁTOK

A lipcsei csata emléke.

Bécs, okt. 16.

A király ma megjelent Paar gróf főhadsegéd kíséretében Schwarzenberg herceg szobra előtt és megkoszoruzta. Egész Bécs ünnepi díszben állt egész nap. Lipcsében is óriási ünnepségek folytak le, a melyen Oroszországot *Vladiomirovics* nagyherceg képviselte.

Elítélték Pályit.

Budapest, okt. 15.

Az esküdtszék d. u. 4 órakor hozta meg verdiktjét, a melyben Pályit bűnösnek mondták ki és 2 havi fogház, továbbá 600 kor. pénzbüntetésre ítélték, Pályi semmiségi panasszal élt.

Tóth Imre kitüntetése.

Budapest, okt. 16.

A király *Tóth Imre* ny. táblabírónak nyugalomba vonulása alkalmából legfelsőbb elismerését nyilvánította.

A Párisi KÖZGAZDASÁG

Tanagra színház

(a világ nyolcadik csodája)

a „Vigadó mozgószínház” helyiségeiben

teljes művésztársulatával

Ma Szereplő művészek:

pénteken

október 17-én

tartja

vendégjátékát.

Csak pár napig

Naponta 3 előadás
d. u. 5, este 7 és 9-kor.

Helyárak: Zsöllye 2, Tám-lásszék 1.50, Zártszék 1 korona.

Jegyek előre megválthatók d. e. 9 órától 12-ig és d. u. 3 órától a Vigadó mozgó-színház jegypénztáránál és a Boros katonai és csendőrségi felszerelési üzletben (Kertutca 1. szám) és a tőzsdékben.

Mindenkinek!

A „Párisi Tanagra Színház”
Művészi! Szolid! Csodás!

KÖZGAZDASÁG

...
Védekezés a sertésvész ellen. Nagyvárad thj. város rendőrkapitányi hivatala közhírré teszi, hogy a sertéspestis (sertésvész) tárgyában kiadott földmivelésügyi miniszteri körrendelet f. év október 1-én életbelépett. A miniszteri körrendelet szerint ezen ragadós sertésbetegség elleni sikeres védekezés a bejelentési kötelezettség pontos jelzésére lévén alapítva, felhívják a sertéstulajdonosok és mindazok, akik sertések gondozásával vagy felügyeletével vannak megbízva, hogy sertéseiknek megbetegedését vagy elhullását, a rendőrkapitányi hivatalnál jelentsék be. A megbetegedések és elhullások késedelmes bejelentése, vagy a bejelentés elmulasztása kihágást képez, mely kihágás 600 koronáig is terjedhető pénzbüntetéssel, nem fizetés esetén megfelelő elzárással fog megtoroltatni.

Gabona üzlet.

Októberi buza	— — —	10.38
Buza 1914. áprilisra	— —	11.24
Októberi rozs	— — —	7.94
Áprilisi rozs (1914)	— —	8.78
Októberi zab	— — —	7.27
Áprilisi zab (1914)	— —	7.52
Tengeri 1914 májusra	— —	6.37

Budapesti értéktőzsde.

Magyar hitelrészvény	—	817.50
Osztrák hitelrészvény	—	623.—
4%-os koronajáradék	—	80.05
Osztr. magy. államv.	—	689.50
Jelzálogbank	— — —	418.—
Leszámitoló és pénzváltó	—	511.—
Hazai bank	— — —	276.—
Magyar bank	— — —	542.—
Keresk. bank	— — —	3722.—
Rimamurányi	— — —	681.50
Salgótarjáni kőszén	— —	746.50
M. Ált. Kőszénbánya	—	1025.—
Közuti vasut	— — —	633.50
Városi villamos	— — —	385.50
Adria	— — —	577.—
Atlantika	— — —	—

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Szőlőbirtokos urak figyelmébe!

Mielőtt

borsajtó

szükségeiteket beszerezni ne mulasztás az eldusan felszerelt raktárunkat megtekinteni, a hol saját gyártmányu

vas alványos borsajtóink

többféle kivitelben előnyös árak mellett szerezhetők be.

Ruff Testvérek
lakatos és gazdasági gép műhelye.
Lukács György-u. 26.

Az Apolló mozgóban

Ma és holnap

MÁRTA

Egy asszonyi karrier története, 5 felv.

Fedák Sári

első föllépése a filmen.

Lloyd-Kávéház

teljesen újonnan átalakítva
a napokban megnyílik.

**Figyelmes, pontos
kiszolgálás.**

A n. érdemű közönség szives
pártfogását kéri tisztelettel

Freifeld Mór

a Lloyd-Kávéház tulajdonosa.

A jó bornak

nem kell czégér

mondják még ma is a régi öregek! Hogy
mennyire igazok van, eléggé bizonyítja

Kecskeméti István

is, a reklámra nem szorult újonnan beren-
dezett étterme

Nagyvárad, Teleky-u. 4. szám.

Nyitva éjjel-nappal. Kitűnő saját termésti
borai, **előzékeny kiszolgálás**, szo-
lid polgári árak. **szonensek naponta**
felvételnek.

EZ AZ IGAZI!

Wagner a „Hangszer-Király”
Budapest, József-körút 15.

Különleges hangszerei a következők:

Varázsuvola ajándékkal 4 korona.
Csodaréztrombita, vastagrézből 6 korona.
Tündérharangok, 15 csengő, 8 korona.
«János vitéz» fuvola 1 és 2 korona.
Varázshagedű, felszereléssel 6 korona.
Jogásztárogató, billentyűkkel 16 korona.
Éneklőgép, amerikai töltésérőnkül!
Saját javító szakműhelyek!
A milánói, párisi és londoni kiállításon aranyérem
és érdemkereszttel kitüntetve.
Fényképes árjegyzék ingyen! **Óvás!** Ugyeljünk
a «Wagner» névre és a 15. házszámra.

Zálogkölcsonöket

arany és ezüstneműekre, ék-
szerekre kulánsan folyósít a

„Biharmegyei Takarékpénztár
Zálogintézete”

Kossuth Lajos-utca 3. szám.

Pénztári órák:

délelőtt 8—12. délután 2—5.

Telefon 148. sz. Telefon 148 sz.

Melocco Péter cementárugyár és
építési vállalat részvénytársaság

Budapest, IX. Timót-utca 4. a. b. szám.

Nagyvárad, fióktelep: Szőlős-u. 16.

Telefonszám 11-38.

Telefonszám 11-38.

Gyárt:

Szabadalmazott géppel
gyártott karmantvus
portlandcement csöveket
az összes szabványos mé-
retekben és az ahhoz való idomdara-
bokat, csömösölt és vasbetétes, vala-
mint portlandcement csöveket, kút-
gyűrűket stb.

**Márvány mozaiklap, műkö-
és cementárugyár. Beton és
vasbeton építési vállalat.**

Elvállal:

Utcák és házak csa-
tornázását, hidak és
vizmedencék szak-
szerű építését. Na-
gyobb vállalatoknál **tervekkel és
költségvetéssel szolgál.**

Meghívást az ország bármely részéből elfogad

NYIBEN TELEFON 11-75 VIDÉKEN

FEST! TISZTIT!
vegyileg női, férfi és
gyermek ruhákat.

MOS!

gallér és kézeleket fé-
nyesre, csipke és szövet
függönyök, bútor szö-
velek, papi és egyen-
ruhák vegyileg tisztít-
tatnak.

Gyár: Körözs-utca 13.

Felvételi üzlet:

Zöldfa Passage 93.

Rákóczy-ut 7. szám

Mokos Sándor.

10.000 pár harisnya kerül eladásra!
alábbi olcsó árak mellett.

3 pár kötött zokni 78 fill., 3 pár csikos zokni 1
kor., 3 pár női harisnya 1 kor., 3 pár gyerek
zokni finom 1 kor., 3 pár gyerek patent harisnya
1 kor. Flor és selyem harisnyák igen olcsón.
Férfi ingek jó minőségben 1-94 kor., női
ingek 1-94 kor. Zsebkendők drb. 6 fillértől.
Nyakkendők, ridikülők 30 fillértől.

Klein Sándor és Társa
Rákóczi-ut 14.

Hirdetések

felvételnek a kiadóhivatalban

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Ertesítjük a t. közönséget, hogy a

Wolfram lámpák

ára olcsóbb lett, **Wolfram** és egyéb izzó-
lámpák nagy raktára **legolcsóbb áron a**
közönség rendelkezésére áll. Telefon rende-
lésre ráfizetés nélkül házhoz szállítjuk.

Egész éjjel ügyelotes szolgálat.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Elvállaljuk villamos világ-
tási és erőátviteli berendezé-
sek felszerelését.

Csillárok,

l á m p á k

állandóan nagy választékban kap-
hatók.

Villamos motorok

1/4 lóerőtől minden nagyságban.

Főszerelő telefonja 55. sz.

Különvonat

a Félix-fürdőből
Várad-Velenceze
és Nagy-Várad
állomásra.

Október 1-től minden este **8:06** perckor külön vonat indul a Félix-fürdőből, minek következtében a városi kiránduló közönségnek a gyors fürdő igénybevételére teljes 3 óra áll rendelkezésére

Indulás: Nagyváradról: délután **4 óra 28** perckor Várad-Velencéről: **4 óra 38** perckor. **Érkezés a Félix-fürdőbe 5 óra 06** perckor **Vissza-utazás este 8 óra 06** perckor.

Fürdők, pihenők, folyosók, éttermek mindig fűtve. Meghülés teljesen kizárva. Bentlakóknak penzio-rendszer. Fürdés, lakás, ételmezés heti 56 koronától. Posta, távirda, telefon egész éven át nyitva.

Csúsz, köszvény, izületi lobok és mindennemű reumatikus bántalmaknál évszázadok óta a Félix-gyógyfürdő kénes hév víz forrásait kitűnő eredménnyel használják.

Ha nincs megelegedve szabójával, mert drága vagy rossz szul szab vagy nem pontos, szóval bármilyen okból. Keresse fel **DARABONT GY. és TÁRSA** uriszabó céget Szilágyi Dezső-u. 6. (Sonnenfeld-palota) és meglepi önt az ottani szolid, olcsó, kifogástalan kiszolgálás. Alkalmi és gyászruhák 24 óra alatt. Vidékről egy beküldött öltönyről újat készítenek. Valódi angol szövetek.

Helyi és vidéki telefon **980.**

LÉVAI MÁRTON

r.-t.

sirkőraktára és
kőfaragó telepe

Nagyvárad
Rákóczi-u. 20.

„AGRICOLA“

Gazdasági és Kereskedelmi Vállalat
Temesvár.

Folyósított: törlesztéses jelzálogkölcsönöket I., II. helyre ingatlanokra és városi bérházakra.

Tisztviselői kölcsönöket olcsó kamattal. Iparvállalatok finanszírozását elvállalja.

Elvállalja ingatlanok parcellázását és az ehhez szükséges tőkét megszerzi

Hosszabb hitelle szállít mindenféle mezőgazdasági vetőmagot, gazdasági, ipari gépeket és technikai cikkeket.

Megbízásból keres megvételre különféle nagyságu hérléteket és mezőgazdasági ingatlanokat s kitermelésre alkalmas erdőket.

Kérjen ajánlatot!

Merza Kálmán

szijgyártó, nyerges
és bőrdobos mester

Nagyvárad, Szent János-utca 48. sz.

Raktáron tartok minden e szakmába vágó cikkeket, úgymint: **disz- és ígás-szerszámot**, nyerges és versenyostorokat. Kívánatra megrendelés után is készítenek a legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivitelig, **feltűnő szolid árak mellett.**

Tüzijáték kiállítás

őzv. Kádár János-né

elsőrangu fűszer- és csemege kereskedésében.

a legelsőbrangu különlegességek előnyös bevásárlási forrása.

Kugler H. Gerbaud főraktára.

Telefon 85. sz.

Telefon 85. sz.

Eredeti

Meteor kályhák,

kályhatalcák és ellenzők,
fa- és széntarték,

valódi porosz fűtőszén
hához szállítva 50 K° zsákokban
kimérve 100 K° 5 korona.

Tarsoly és Risztó különlegességek vaskereskedése
Rákóczi-ut.